

Landssamtök hjólreiðamanna
Engjavegi 6
104 Reykjavík
netfang: lhm@lhm.is
kennitala: 640399-2289

Reykjavík, 26. október 2018

Umsögn Landssamtaka hjólreiðamanna um:

Þingskjal 174 – 173. mál.
Tillaga til þingsályktunar

um samgönguáætlun fyrir árin 2019–2033.

(149. löggjafarþing 2018–2019)

Um Landssamtök hjólreiðamanna

Landssamtök hjólreiðamanna (LHM) eru heildarsamtök hjólreiðafélaga á Íslandi. Landssamtökin eru aðildarfélag að European Cyclists' Federation, sem eru heildarsamtök fyrir hjólreiðafélög til samgangna og ferðalaga í Evrópu. ECF eiga aðildarfélag í meirihluti landa Evrópu, og eru höfuðstöðvarnar í Brüssel.

Umsögn um samgönguáætlunina

Landssamtökin vilja taka fram að þau eru í megin dráttum ánægð með þessa tillögu til þingsályktunar um samgönguáætlun og eru markmið og tillögur hennar að hluta til í samræmi við stefnumál LHM. Það vantar þó í samgönguáætlun eða aðra áætlanagerð ríkisins markvissa stefnu um hlutdeild vistvænna samgöngumáta og breytingu á ferðavenjum. Þessar breytingar eru nauðsynlegar til að stjórnvöld geti staðið við skuldbindingar sínar í mörgum málum.

Tillögur við samgönguáætlun.

Hjólreiðaáætlun - Áætlun um vistvæna samgöngumáta

Samkvæmt nýrri könnun á ferðavenjum á höfuðborgarsvæðinu hjólar 57% íbúa yfir árið og þar af um 10% árið um kring. Áberandi er þó hvað minna er hjólað í sumum hverfum og gæti það tengst lélegri aðstöðu og skorti á öruggum, greiðum og aðskildum leiðum. Með auknum hjólreiðum má slá margar flugur í einu höggi. Auknar hjólreiðar eru ódýrasta, fljótlegasta og einfaldasta leiðin til að ná árangri í eftirfarandi málum:

- Samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda.
- Bæta loftgæði í helstu þéttbýliskjörnum.

- Draga úr svifryki.
- Minnka umferðarhávaða.
- Bæta lýðheilsu.
- Bæta borgarbrag.
- Gjaldeyrissparnaði vegna minni innflutnings á olíu og bensíni.
- Minnka þörf á uppbyggingu gatnakerfisins og viðhaldi þess.

Sama gildir um alla vistvæna samgöngumáta, það er göngu, hjólréiðar og notkun almenningsgangna.

LHM mælast til þess að lagt verði fyrir Alþingi þingsályktunartillögu um Hjólréiðaáætlun eða Áætlun um vistvæna samgöngumáta. Hún verði endurskoðuð á sama tíma og samgönguáætlun og fjárhæðir samgönguáætlunar taki tillit til áherslna stjórnvalda í hjólréiðaáætlun eða áætlun um vistvæna samgöngumáta.

Í áætlun stjórnvalda um vistvænar samgöngur verði mörkuð stefna um hlutdeild (modal split) vistvænna samgöngumáta af heildarfjölda ferða. Til dæmis gætu hjólréiðar verið um 10% ferða í öllu þéttbýli en um 20% ferða á miðsvæðum í þéttbýli og í litlum bæjum. Hlutdeild vistvænna ferðamáta í heild gæti verið um 40% í öllu þéttbýli en um 60% ferða á miðsvæðum í þéttbýli og í litlum bæjum. Einnig væri hægt að setja sér stefnumið um hlutdeild vistvænna ferðamáta eftir vegalengd ferða.

Hlutdeild vistvænna samgöngumáta á höfuðborgarsvæðinu var um 24% í síðustu ferðavenjukönnun á höfuðborgarsvæðinu. Því miður hefur engin ferðavenjukönnun verið gerð fyrir landið allt frá lýðveldlisstofnun og því er ekki vitað hver hlutdeild mismunandi ferðamáta er þegar landið allt er skoðað, hvorki í nútímanum né í fortíðinni. Ríkisvaldið þarf að reka af sér slyðruorðið og láta kanna hverjar ferðavenjur landsmanna eru. Það er algjör forsenda þess að hægt sé að meta stöðu og árangur af aðgerðum og áætlanagerð ríkisins í þessum málum og öðrum málum eins og t.d. loftslagsmálum.

Meira fé í nýframkvæmdir fyrir vistvæna samgöngumáta.

Landssamtökin telja að í samgönguáætlun sé of litlu fé varið í þágu annarra samgöngumáta en með bílum. Hlutdeild göngu, hjólréiða og almenningsgangna af nýframkvæmdum við vegi er um 5,36% en ef tekið er samtals viðhald og nýframkvæmdir við vegi er hlutfallið ekki nema 2,97%. Á höfuðborgarsvæðinu er sem fyrr segir um 24% ferða farnar með vistvænum hætti en þó hefur í gegnum tíðina miklu minna hlutfall af framkvæmdafé Vegagerðarinnar runnið til þessarar vegfarendahópa. **LHM leggja til að þetta hlutfall verði hækkað upp í um 10% af nýframkvæmdum við vegi, sem er hóflegt hlutfall.** Þetta er líka mikilvægt þar sem gera má ráð fyrir að meira verði lagt af göngu- og hjólastígum á næstu árum til að tengja saman þéttbýlisstaði á landsbyggðinni. Þar mun Vegagerðin væntanlega greiða hærri hlutdeild í kostnaði við gerð stíga en 50% á móti sveitarfélögum, en 50% hlutfall er tilskilið í vegalögum.

LHM leggja til að útgjöld til framkvæmda fyrir vistvæna samgöngumáta verði eins og í töflunni hér að neðan á tímabilinu 2019-2033. Þær eiga heima í töflu 5 í Samgönguáætlun 2019-2033.

Framkvæmdir á vegakerfinu	1. tímabil 2019-2023	2. tímabil 2024-2028	3. tímabil 2029-2033	Samtals 2019-2033
Hjóla og göngustígar (Sameiginlegt)	3,000	3,000	3,000	9,000
Bætt umferðarflæði almenningsamgöngur (Suðursvæði)	2,000	2,500	2,500	7,000
Göngubrýr og undirgöng (Suðursvæði)	1,500	1,500	1,500	4,500
Samtals	6,500	7,000	7,000	20,500
Hlutdeild vistvænna samgöngumáta af nýframkvæmdum við vegi				10.16%

LHM leggja til að útgjöld til framkvæmda fyrir vistvænna samgöngumáta verði eins og í töflunni hér að neðan á 1. tímabilinu 2019-2023 og er þá hlutdeild framkvæmda fyrir vistvænna samgöngumáta um 10% af nýframkvæmdum við vegi. Þær eiga heima í Töflu 7 í Samgönguáætlun 2019-2023 á bls. 10 og bls. 14.

Ár	2019	2020	2021	2022	2023	1. tímabil 2019-2023
Hjóla- og göngustígar (Sameiginlegt)	600	600	600	600	600	3,000
Bætt umferðarflæði almenningsamgöngur (Suðursvæði)	400	400	400	400	400	2,000
Göngubrýr og undirgöng (Suðursvæði)	300	300	300	300	300	1,500
Samtals	1300	1300	1300	1300	1300	6,500

Athugasemdir við einstakar greinar.

Bls. 3

Almenningssamgöngur, gangandi og hjólandi; fjölbreyttir ferðamátar:

Grein 2.1.20.

LHM leggja til að bætt verði við Grein 2.1.20:

Skilgreina þarf gæði almenningsamgangna í þéttbýli og dreifbýli og til Flugstöðvar Leifs Eiríkssonar.

Samgöngur í Leifsstöð er sérstakt áhyggjuefni þar sem samkeppni sem var leyft að þróast þar hefur leitt af sér skipulagsleysi. Samgöngur samkeppnisaðila virðist ekki uppfylla kröfur um gæði sem verður að gera til almenningsamgangna á stærsta flugvöll landsins. Biðstöðvar, leiðakerfi, upplýsingagjöf og tímaáætlanir þarfnast allt úrbóta. Stjórnvöld þurfa að setja sér markmið um hlutdeild almenningsamgangna í samgöngum við flugstöðina. Til dæmis gæti það verið að um 40% ferða verði farin með

almennings­samgöngum.

Upplýsingar um ferðavenjur mismunandi ferðamáta á landinu þurfa að liggja fyrir svo eftirfylgni sé markviss. Ríkið þarf að gera ferðavenjukannanir fyrir landið allt.

Bls. 4

2.3. Markmið um hagkvæmar samgöngur.

2.3.2 Verðlagning á samgöngum verði gagnsæ og endurspegli þann kostnað sem þeim fylgir.

LHM leggja til að bætt verði við grein 2.3.2:

Bílastæði eri hluti samgöngukerfisins. Verðlagning á bílastæðum þarf að endurspeгла kostnað við gerð og rekstur bílastæða.

Bls. 6

2.4. Markmið um umhverfislega sjálfbærar samgöngur.

Vistvænar samgöngur

LHM leggja til nýjan lið:

2.4.16 Stjórnvöld setja sér markmið um breyttar ferðavenjur. Til dæmis að hlutdeild vistvænna ferðamáta í heild verði um 40% ferða í öllu þéttbýli en um 60% ferða á miðsvæðum í þéttbýli og í litlum bæjum. Hlutdeild hjólréiða verði um 10% ferða í öllu þéttbýli en um 20% ferða á miðsvæðum í þéttbýli og í litlum bæjum.

Greinargerð.

Bls. 26

1.5. Samgönguráð og gerð samgönguáætlunar.

„Á vefsvæðinu eru upplýsingar um þróun mannfjölda, þróun og spá um fjöldaferðamanna til landsins, þróun í komu skemmtiferðaskipa, þróun fjölda bílaleigubifreiða, umferð á vegum, skráningu flugvéla, almennings­samgöngur, ferjusiglingar, göngu og hjólréiðar, farþega á flugvöllum innanlands og um Keflavíkurflugvöll, vöruflutninga um hafnir landsins og landaðan afla í höfnum landsins.“

Ábending LHM:

Á vefsvæðinu var ekki hægt að finna þessar upplýsingar um ferðavenjur á landinu öllu og ökutæki í umferð.

Bls. 31

2.1. Markmið um greiðar samgöngur.

Almennings­samgöngur á landi

Hér þyrfti líka að fjalla um stöðu almennings­samgangna í Leifsstöð. Hver er hlutdeild ferða með almennings­samgöngum og einkabílum í Leifsstöð?

Hlutverk Vegagerðarinnar í gagnaöflun, áætlanagerð og stefnumótun í almenningssamgöngum þarf að vera mun ríkari á landsvísu og gæti t.d. verið sérstök deild, svið eða teymi innan Vegagerðarinnar sem ynni að þessu verkefni.

Bls. 32

2.1. Markmið um greiðar samgöngur.

Gangandi og hjólandi

Vegagerðin hefur lagt til fjarmagn við lagningu stíga samkvæmt heimild í Vegalögum. Hlutverk Vegagerðarinnar í gagnaöflun, áætlanagerð og stefnumótun með vistvænum samgöngum þarf að vera mun ríkari á landsvísu og gæti t.d. verið sérstök deild, svið eða teymi innan Vegagerðarinnar sem ynni að þessu verkefni. Vegagerðin þarf m.a. að koma að samfélagsverkefnum til að efla göngu- og hjólreiðar í þéttbýli og þá í samvinnu við áhugafélög.

Bls. 35

2.3. Hagkvæmar samgöngur.

Í gegnsærri verðlagningu þarf einnig að taka mið af kostnaði við bílastæði.

Bls. 67

4.3.3. Ýmsar aðrar framkvæmdir á vegum

Hjólreiða- og göngustígar

LHM minna á að lagning stíga meðfram Reykjanesbraut milli Hafnarfjarðar og Keflavíkur og meðfram Suðurlandsvegi frá Reykjavík að Hveragerði var í umhverfismati þessara framkvæmda. Ekkert hefur síðan orðið úr framkvæmdum við lagningu göngu- og hjólastíga meðfram þessum umferðarmiklu þjóðvegum. LHM ætlast til að tryggðar verði öruggar og greiðar leiðir fyrir hjólandi vegfarendur út frá höfuðborgarsvæðinu.

LHM leggja til að síðasta málsgrein kaflans verði felld niður: „Með stígagerðinni er stefnt að því að umferð hjólandi ökumanna verði ekki leyfð á vegum samhliða stígum.“ Í hennar stað komi setningin: "Með stígagerðinni er stefnt að því að umferð hjólandi ökumanna færist af viðkomandi vegum." Það gerist sjálfkrafa að hjólreiðamenn leita á vel hannaða, og vel við haldna stíga, svo lengi sem merkingar eru um tilvist stígsins og hvert hann liggur. Það á ekki að þurfa að banna hjólandi umferð á vegum ef stígar eru vel hannaðir, vel merktir og vel við haldið. Þá má gera ráð fyrir því að snjórúðningi á stígum meðfram þjóðvegum verði ekki sinnt og er því brýnt að hjólandi eigi þess kost að hjóla á ruddum vegum.

Fyrir hönd stjórnar Landssamtaka hjólreiðamanna

Árni Davíðsson formaður umsagnarnefndar